

Przegląd Wileński

Adres Redakcji i Administracji: Zawalna 3, m. 7.
№ skrzynki poczt. 52.

pismo codzienne.

Redaktor przyjmuje codziennie, prócz świąt i niedziel od godz. 12 do 2 po poł.

Warunki prenumeraty z przesyłką lub odnośnieniem do domu:

Rocznie 5 rb., półrocznie 2 rb. 50 kop., kwartalnie 1 rb. 25 kop., miesięcznie 50 kop.

Ceny ogłoszeń:

Na 1-j stronie 30 kop.; na 4-j po 15 kop. od wiersza. Nekrologi po 40 kop. Ogłoszenia drobne za każdy wyraz 3 kop.

Cena numeru pojedynczego 2 kop., na kolei 3 kop.

Bez drogowskazu.

Przed laty na szpaltach „Przeglądu Wszechpolskiego“, w postaci specjalnych wydawnictw i książek, słowem na wszelki sposób wielu zdolnych pisarzy późniejszego obozu narodowo-demokratycznego pracowało nad budową jednolitego gmachu polskiej myśli nacjonalistycznej i nacjonalistycznego działania. Stworzono odpowiednią etykę, socjologję — po części oryginalną, po części przeniesioną na nasz grunt z zachodu, i zarysowała się istotnie nowa „metoda politycznego myślenia“.

W dziedzinie społeczno-kulturalnej wysunęła Narodowa Demokracja zasadę planowej, zorganizowanej „ekspansji“; w polityce — radykalne nieprzejednanie.

Pod czujną kontrolą tych dwu wskazań naczelnych znajdowały się różne praktyczne plany i zamierzenia.

Rzecz jasna, wcielenie w życie programu „ekspansji“ przypadło w udziale w pierwszym rządzie Narodowej Demokracji, pracującej na Litwie i Rusi.

Tak było przed laty. Skutek zaś?...

Planową „ekspansję“ stosowano do nas niejednokrotnie; ze szczególną energią robili to w Poznańskim i na Śląsku prusacy, a jednak i tam nawet z pewnością nie cofnęliśmy się wcale, raczej przeciwnie, posunęliśmy się naprzód. Ten przykład dowodzi, jak dalece zawodne są próby sztucznego wynaradawiania, sztucznego zwracania w inne łożysko naturalnego biegu spraw. Tembardziej w naszych warunkach. Toteż rychło się okazało, że Narodowa Demokracja na obszarach litewsko-białoruskich nie jest w stanie zorganizować odpowiedniej „ekspansywnej“ akcji; że społeczeństwo polskie nie posiada ani sił, ani chęci, myśląc więcej o obronie swojej własności.

W ten sposób runęła jedna podstawa ogólna narodowo-demokratycznego programu w naszym kraju.

Wkrótce zanikł też i radykalizm polityczny; wszyscy znamy bezślawą historję jego zgonu.

I pozostała „Narodowa Demokracja na Litwie i Rusi bez drogowskazu, bez celu, zakrojonego na dłuższą metę, bez sprawdzianu, któryby jej pozwolił w każdym poszczególnym wypadku oceniać, co czynić trzeba i w jakim kierunku.

Bez takiego zaś sprawdzianu stronnictwo polityczne istnieć nie może. Tylko wtedy postępuje ono wciąż naprzód, gdy posiada konkretny, wyraźny cel, do którego dąży, gdy wszelakie posunięcie na szachownicy stosunków społecznych, wszelka praca połączona jest z akcją poprzednią, a wszystko razem zmierza

ku osiągnięciu owego zadania naczelnego.

Inaczej mamy do czynienia nie z planową polityką, lecz z pojedynczymi wystąpieniami i wysiłkami „od wypadku do wypadku“, z polityką, powiedziałbym, awanturniczą.

Polski obóz postępowy zawsze zwalczał stronnictwo demokratyczno-narodowe; ale dawniej występował przeciwko nam określony, zwarty kierunek; dziś — to jeno grupa ludzi o jednolitych, co prawda, przyzwyczajeniach myślowych i uczuciowych, lecz ludzi, którzy nie wiedzą, czego na szerszą skalę chcą.

Z taką grupą częstokroć trudniej się zmagać, niż z wyraźnym kierunkiem; o właściwym wszakże charakterze przeciwnika zawsze pamiętać należy.

A tutaj, na Litwie i Białejrusi, w szczególności. M. N.

Zmiany w handlu zewnętrznym.

Do wybuchu wojny głównym dostawcą towarów na rosyjski rynek były Niemcy, które potrafiły tak się obwarować, że eksportowały do Rosji własny jej surowiec w postaci przerabianej.

Wojna zamknęła granice Niemiec i zmusiła handel rosyjski do nawiązania nowych stosunków. Na widownię wpłynęły państwa skandynawskie: Szwecja i Norwegja. Obrót handlowy Rosji z Norwegją w r. 1913 równał się 16,6 mil. rubli, w czem przywóz z Norwegji do Rosji wyrażał się sumą 6,7 milj., a wywóz z Rosji do Norwegji 9,9 milj.

Przedmiotem wywozu rosyjskiego do Norwegji były głównie: żyto, pszenica, następnie materiały leśne, oleje mineralne, siemię lniane, spirytus, skóry, len i cukier. Z Norwegji przywożono: śledzie, konserwy i produkty rybne, a dalej maszyny, nawozy sztuczne itp.

Po wybuchu wojny wzmogło się znacznie wśród norweskich sfer handlowych zainteresowanie rynkiem rosyjskim. Konsulat jeneralny otrzymuje mnóstwo zapytań, dotyczących eksportu takich towarów, jak maszyny, chemikalja, preparaty farmaceutyczne etc. W rezultacie ogromnie wzrosła w Norwegji liczba zamówień dla Rosji.

Obecnie

podniósł się przywóz do Rosji towarów, które i przed wojną stale z Norwegji nadchodziły.

Z kolei przewidywany jest przyjazd masy agentów handlowych norweskich i komiwojażerów. W Chrystjanji orga-

nizuje się ogromne przedsiębiorstwo pod firmą: „Towarzystwo Norwesko-Rosyjskie“, które na celu mieć będzie zwalczanie i po wojnie konkurencji niemieckiej. Rząd norweski i tamtejsze sfery handlowe starają się na wszelki sposób stworzyć, łącznymi siłami, dogodne warunki komunikacyjne z Rosją, jako też uczynić z Norwegji punkt tranzytowy dla handlu rosyjsko-angielskiego. Dziś już jest na ukończeniu budowa drogi żelaznej Torneo do Karungi (27 wiorst), gdzie dotychczas istnieje tylko komunikacja kołowa.

Jeszcze większe nadzieje pokłada Norwegja w linii: Newcastle-Narwik-Karungi-Torneo. Będzie to najkrótsza droga przez Norwegję i przewóz towarów z Anglii wypadnie o $\frac{1}{3}$ taniej, niż drogą wodną. I. J.

Z prasy rosyjskiej.

Skutki odezów Naczelnego Wodza.

W tradycyjnym przeglądzie najważniejszych wypadków z ubiegłego roku jedynie „Nowoje Wremia“ z całej prasy pietrogradzkiej nie zapomniało poświęcić kilku słów odezwom Naczelnego Wodza.

„Dwu antyrosyjskim ideom — idei „ukraińskiego mazepiństwa“ i szowinistycznego polskiego „jagielloństwa“ został przez te odezwy ostatnie zadany cios śmiertelny. Z temi odezwami wojsko rosyjskie wstąpiło do Galicji i zajmując ją prędko: „suworowskim naporem“ przeprowadziło ruinę dwu „Pjemontów“; hodowanych oddawna w austro-niemieckiej kuchni politycznej: —

Wątpliwości.

Żywo dziś interesuje się sprawami Galicji półurzędowiec nasz — „Wileński Wiestnik“. Konstatauje on, że wiadomości o nastrojach Galicji są sprzeczne.

„Z jednej strony — powiada — prasa polska stwierdza szczupłość i zupełną bierność uczestniczącego w działaniach armji austriackiej legionu polskiego, jako też niepowodzenie organizacji drugiego legionu w Krakowie. A tymczasem, według informacji „Russk. Słowa“, której dotąd nie zaprzeczano, legion polski, działający przeciw Rosji, posiada 36,000 żołnierzy i operuje pod nazwą półsamodzielnej „trzeciej sprzymierzonej armji“.

Niestety, trudność komunikacji między dzielnicami Polski, ciągle jeszcze

miasto padło 108 granatów i pocisków wybuchowych, które zabiły wiele osób cywilnych, wyrządziwszy przytem znaczne szkody.

Przewóz wojska.

LONDYN. (wł.) Z Agencji Reutersa donoszą z Amsterdamu, że według wiadomości otrzymanych przez prasę tamtejszą, około 250,000 żołnierzy niemieckich przewieziono przez Lowanjam na zachód.

Sposób.

KOPENHAGA. (wł.) Jak utrzymuje „Frankfurter Ztg.” Anglicy umieścili na okrętach, stojących w porcie Plymouthu, internowanych w Anglii Niemców i Austriaków, aby w ten sposób przeszkodzić atakowi floty niemieckiej na Plymouth.

Szpiegostwo niemieckie.

ROTTERDAM (wł.) W tutejszym urzędzie telegraficznym ujawniono niemiecką organizację szpiegowską. Policja trzyma w tajemnicy szczegóły, dotyczące się tej sprawy.

Landszturm niemiecki.

KOPENHAGA. (wł.) Z Hamburga donoszą, że przez powołanie landszturmistów, którzy nie służyli w wojsku, zdołano zebrać w dziewiątym okręgu wojskowym 200,000 ludzi zdolnych do służby wojskowej, a ponieważ w Niemczech istnieją 23 okręgi wojskowe, władze więc niemieckie spodziewają się zebrać z tego źródła jeszcze 4 miliony ludzi.

Zbrojna neutralność.

SZTOKHOLM. Król Gustaw otworzył Riksdag mową trónową, w której przedewszystkiem wspominał o wojnie i stanowisku neutralnem, zajętem przez Szwecję.

Król oświadczył, że przestrzeganie neutralności i prawo Szwecji do kierowania swym losem wymagają, by siły militarne znajdowały się stale w gotowości bojowej.

Nie bacząc na to, że Szwecja ko-

rzysta z pokoju, ludność jej pod względem ekonomicznym wielce ucierpiała. Fakt, że strony walczące przestały rachować się z zasadami prawa międzynarodowego, powiększył jeszcze straty mieszkańców Szwecji.

W mowie wspomniano dalej o konwencji, zawartej z Norwegią i wyrażono życzenie, by dobre stosunki między trzema państwami skandynawskimi jeszcze bardziej się wzmocniły. W końcu król wyraził wdzięczność za uchwałę poprzedniego Riksdagu, skierowaną ku wzmocnieniu obrony kraju i zapowiedział, że dalsza w tym kierunku akcja wymagać będzie nowych kredytów. (A.P.)

Echa dymisji Berchtolda.

WERONA. Jak donoszą, w Austrii cenzura zabroniła wspominać o rzeczywistych przyczynach dymisji Berchtolda. Pisma, które usiłowały ujawnić związek między tą dymisją, a postępowaniem Włoch i Rumunji, uległy konfiskacie.

Prasa włoska przypuszcza, że polityka Buriana w stosunku do Włoch będzie miała charakter agresywny. (A.P.)

Ferment w Chinach.

PIETROGRAD. (wł.) Do „Rieczy“ donoszą: Z Pekinu otrzymano wiadomości, że uwaga rządu znów skupiona jest na działalności partji rewolucyjnych i reakcyjnych. Doniesienia prowincjonalnych władz południowych charakteryzują sytuację, jako bardzo poważną. Juanszikaj wszakże uważa te wiadomości za przesadzone.

Posiłki angielskie.

MADRYT. (wł.) Przybyły do portu w Santander parowiec hiszpański, przywiózł wiadomość, że na powrotnej drodze od brzegów angielskich spotkał 58 okrętów naładowanych wojskiem, eskortowanych przez silną flotę wojenną.

Wywóz sera szwajcarskiego.

BERN. Ogłoszone zostało rozporządzenie, mocą którego ograniczono wywóz sera ze Szwajcarii. Dozwala się

eksportować najwyżej połowę średniej ilości rocznego wywozu. (A. P.)

W Persji.

TEHERAN. Rząd perski wyprawia z następcą szacha do Tabryzu 250 żandarmerów pod dowództwem oficerów szwedzkich. Słabość położenia Turków w Azerbejdżanie przenika coraz bardziej do świadomości społeczeństwa perskiego, które zaczyna rozumieć, że przyrzeczenie Turcji ewakuowania Tabryzu po przybyciu następcy tronu, podyktowane zostało przez poczucie niemożliwości utrzymania go siłami niewielkiego oddziału, którego większa część składa się z Kurdów. (A.P.)

W przewidywaniu epidemji.

PIETROGRAD. Uzupełniając rozkaz, wydany 8 listopada r. z., naczelnik działu sanitarnego i ewakuacyjnego, ks. Oldenburski, poleca urządzić niezwłocznie nowe punkty izolacyjne przy stacjach następujących: Znamienka, Łozowaja, Aleksandrowsk, Nikitowska, Czertkowo, Rostow n. D., Łuniniec, Saratów, Ruzajewka, Swiażesk, Wierbołowo i Psków.

W obecnej chwili otwarto już takie punkty, między innymi, w Homlu i Zmerynce; punkty zaś obserwacyjne w Brańsku, Dźwińsku i Bołogoję.

Wszyscy naczelnicy i osoby odpowiedzialne w pociągach, przewożących rannych, chorych i jeńców, obowiązani są pozostawiać w najbliższym z wymienionych punktów każdego, podejrzanego o chorobę zakaźną. Zarówno punkty izolacyjne, jak i obserwacyjne mają obowiązek przyjmować nie tylko wojskowych, ale również osoby cywilne, wysadzone z pociągów, jako podejrzanego o choroby zakaźne. (A.P.)

Redaktor odpowiedzialny:

STANISŁAWA STUDNICKA.

Wydawca:

WITOLD ABRAMOWICZ.

Telefon № 1147
KANTOR OGŁOSZEŃ
K. TAUBER

Wilno, Dominikańska № 12, mieszk. 18.

Jeżeli chcecie rozszerzyć swój interes i znaleźć kupujących,

Jeżeli chcecie rozprzedać towar kupcom prowincjonalnym,

Jeżeli chcecie znaleźć dzielnych i doświadczonych pracowników,

Jeżeli chcecie znaleźć do swego interesu odpowiedzialnego współnika,

Jeżeli chcecie sprzedać i kupić na dogodnych warunkach,

Jeżeli chcecie wogóle zająć się jakimkolwiek interesem i DOPIAĆ ZAMIERZONEGO CELU.

to proszę ogłaszać o tem

W GAZETACH

przez kantor

K. TAUBER

WILNO

Dominikańska № 12, m. 18, Tel. 1147.

Bez zaprzeczenia największa i niezrównana w Rosji szkoła czeckich rękodzieln. i kopjow. z żurnali
SZKOŁA KROJU
K. Lewańskiego
Jury prof. Paryskiej Akademji i Mistrza cechek Warsz. Petersb. Mosk. Chark. Rostow n.D., Przedst. Parys. Akad. Mgr. krzyż., wst. med. i t. p. Szkoła postawiona na wstępie Parys. i Londyń. Akad. System patentowany w Europie i Ameryce. Nazwany na najlepszy przez powagi wszechświat. fach. Desein. i Użytk. paocz. cechowe, świadectwa, dyplomy nauczyc. oraz korzystać posady. Prof. Lewański otwiera szkoły w różnych miast. Rosji i ustępnj. na własność swoim uczen. w rat. Specjalna kursy dla nauczycy. rękodzieln. i krojcz. Szezeg. progr. na żąd. Zapisy uczeni prajmują się codziennie. Centralna szkoła Moskwa, Kamergerski 1, telefon № 4-37-17, Wilno, Wielka 27, Mińsk Lit., Zacharzewski zauł. 9. Witebsk, Rostów n.D. Żytomierz, Mohylów i w wielu innych miastach.

Numerowy potrzebny do pokojów meblowanych, kawaler lub z małą rodziną; kaucja rb. 200. Wiadomość w biurze ogłoszeń K. Taubera, Wilno, Dominikańska 12, mieszk. 18.

Pralnia DO SPRZEDANIA w centrum miasta z solidną klientelą. Wiadomość — ul. Dominikańska № 7, w kawiarni.

Okazyjnie natychmiast do sprzedania wspaniałe man-teau karakułowe, ul. Niemiecka № 7, mieszk. 3.

DRUKARNIA i INTROLIGATORNIA

„ZNICZ“

Wilno, ul. Świętojańska № 19. Telef. 14-84.

PRZYJMUJE WSZELKIE ROBOTY W ZAKRES DRUKARSTWA i INTROLIGATORSTWA WCHODZĄCE.